

Základy politické ekonomie

II

Vladan Hodulák

Tato prezentace je určena výhradně pro studenty kurzu *Mezinárodní ekonomické vztahy MVZ141* na FSS MU v akademickém roce 2018/2019. Jakékoliv nakládání s prezentací pro jiné než studijní účely v tomto kurzu je zakázáno

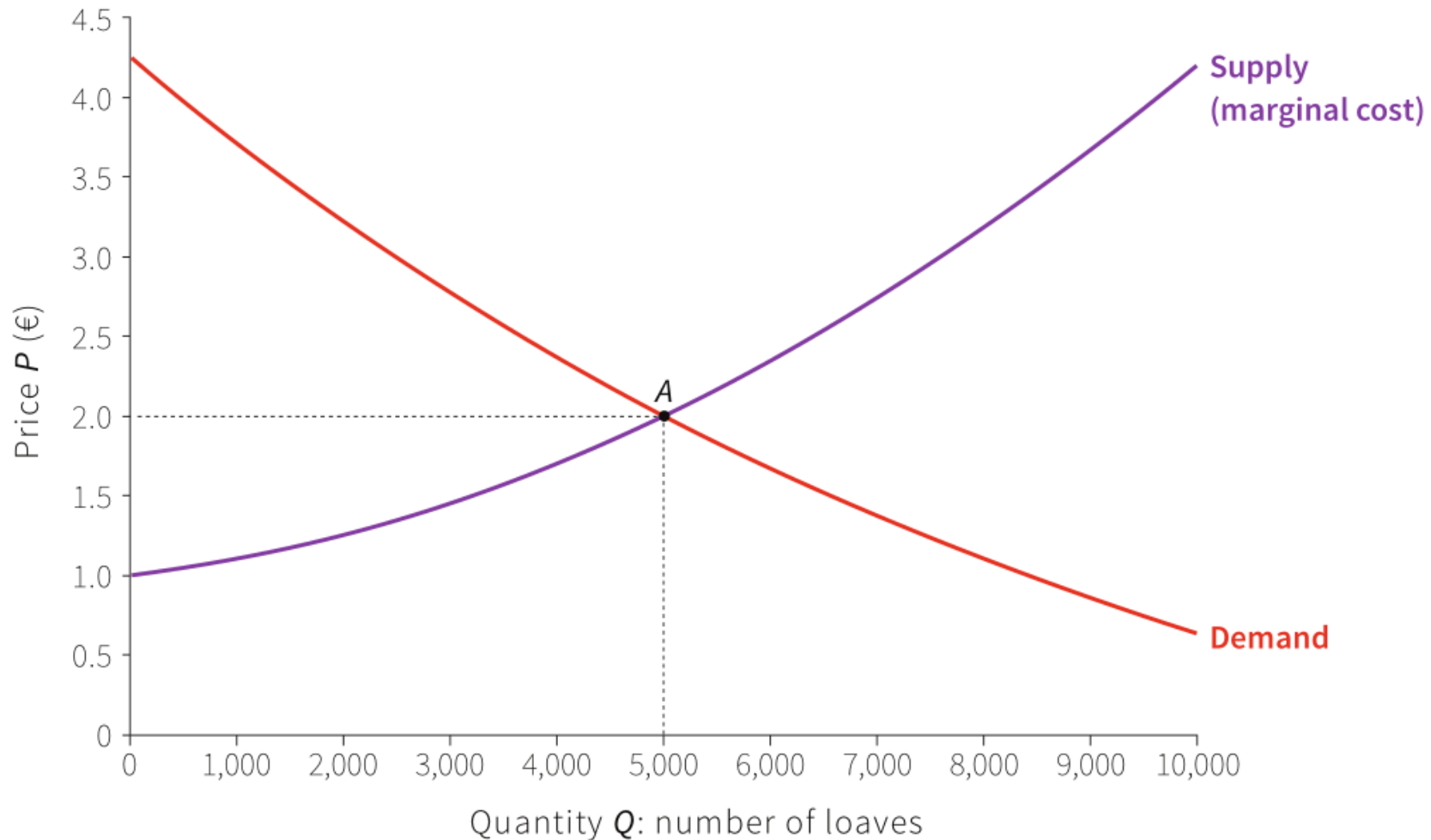
Hospodářský systém

- Forma organizace lidí (soubor vztahů) při produkci a rozdělování statků a služeb potřebných k zajištění přežití.
- Možné způsoby
 - Koordinace podle pravidel (trh)
 - Koordinace podle příkazu (firma)
- Vznik koordinace
 - Spontánně
 - Uměle (rozhodnutí authority)
- Tři dimenze: soutěž, příkaz, změna

Koordinace podle NKE

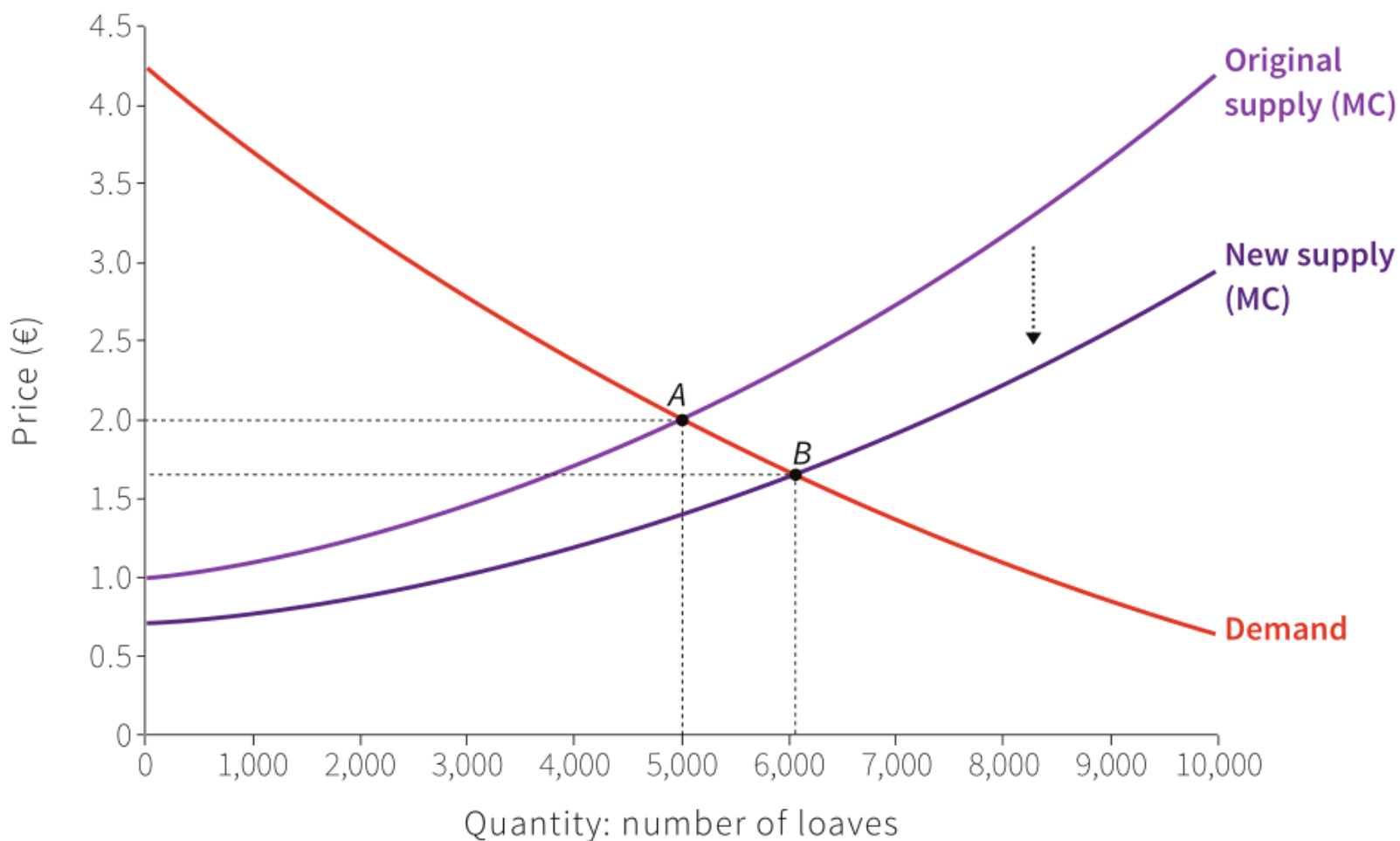
- Lidská aktivita koordinována trhy, pomocí trhů je určeno co, kým a pro koho vyrábět
- Základem trhu je dobrovolná směna při které se vymění vlastnická práva
- Všechny aspekty směny jsou obsaženy ve smlouvě
- Cena v sobě obsahuje všechny relevantní aspekty směny, je dána nabídkou a poptávkou
- Víceméně rovnocenní aktéři na trhu spolu soutěží s cílem maximalizace zisku
- Bez vnějších zásahů má hospodářský systém tendenci směřovat k rovnováze nabídky a poptávky

Tržní rovnováha

Zdroj: The Core Team (2015) The Economy

Fungování tržního mechanismu

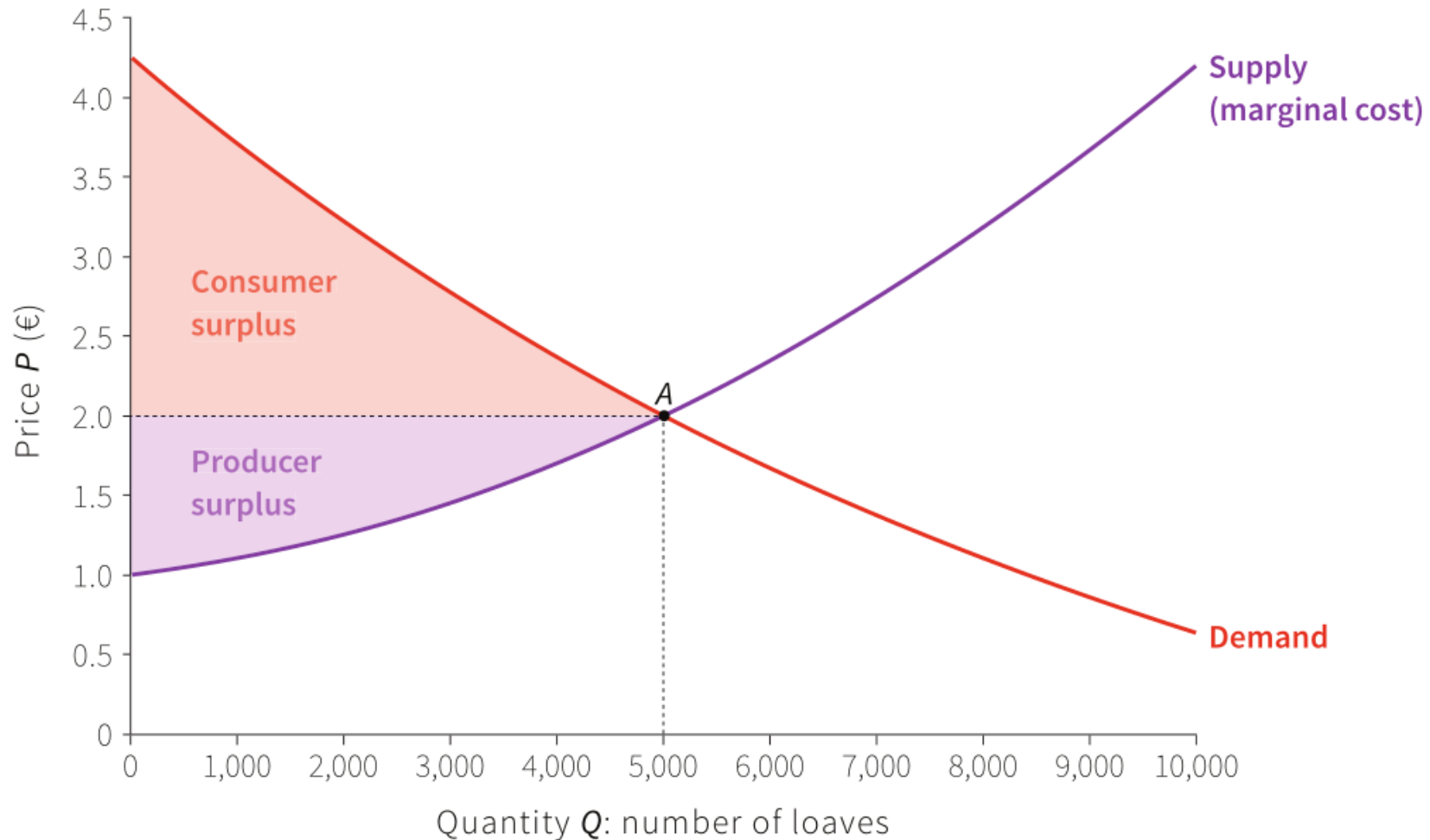

Zdroj: The Core Team (2015) The Economy

Další aspekty NKE

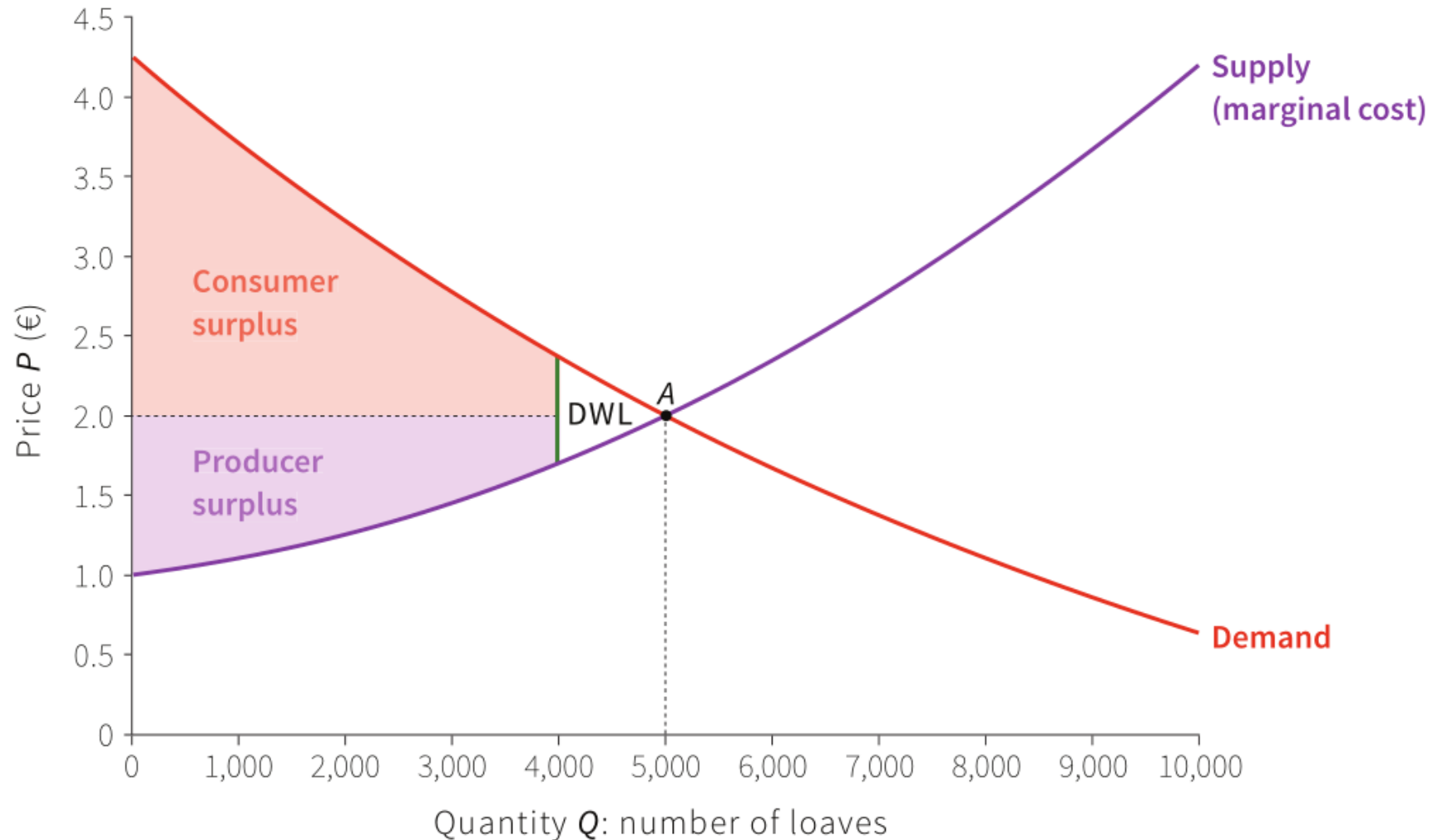
- Efektivita
 - Trh jakožto nejefektivnější způsob alokace omezených zdrojů
 - Paretoovo optimum
 - Vztah mezi efektivitou a rovností
- Elasticita poptávky – citlivost poptávaného množství na cenu
- Tržní struktury
 - Dokonalá konkurence
 - Oligopol
 - Monopol
- Normativní × pozitivní ekonomie
- Mezní příjem a spravedlnost

Efektivita trhu

Zdroj: The Core Team (2015) The Economy

Dopady intervenci

Zdroj: The Core Team (2015) The Economy

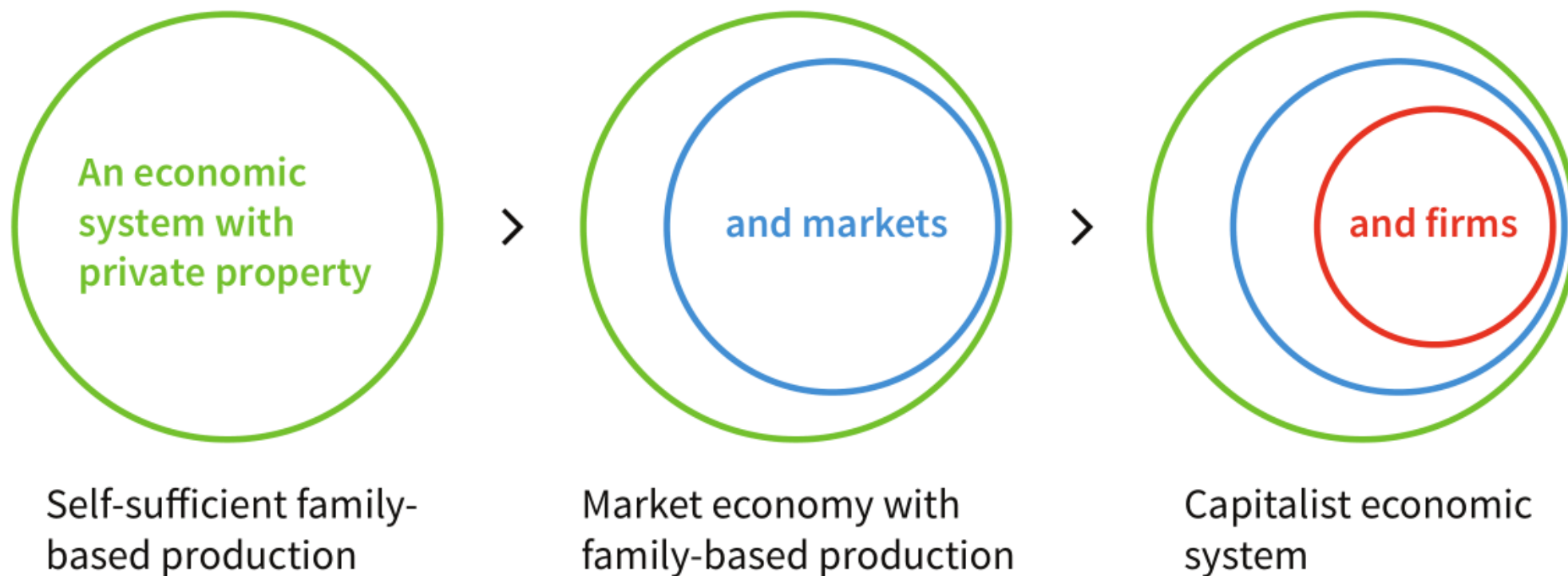
Proč je ekonomie nutně politická?

- Přínos neoklasické ekonomie
 - Analýza fungování trhu
 - Důležitost mezních veličin
- Problematické aspekty NKE pro praxi
 - Asymetrické informace
 - Existence nejistoty (×riziko)
 - Výnosy z rozsahu jako výjimka nebo pravidlo?
 - Většina hospodářské aktivity se odehrává mimo trh
 - Naprosto nereálná definice aktéra
 - Mocenské ovlivňování ekonomických vztahů vyloučeno z definice (externí faktor)
- Poněkud omezený, ale velmi mocný nástroj analýzy!

Hospodářské systémy

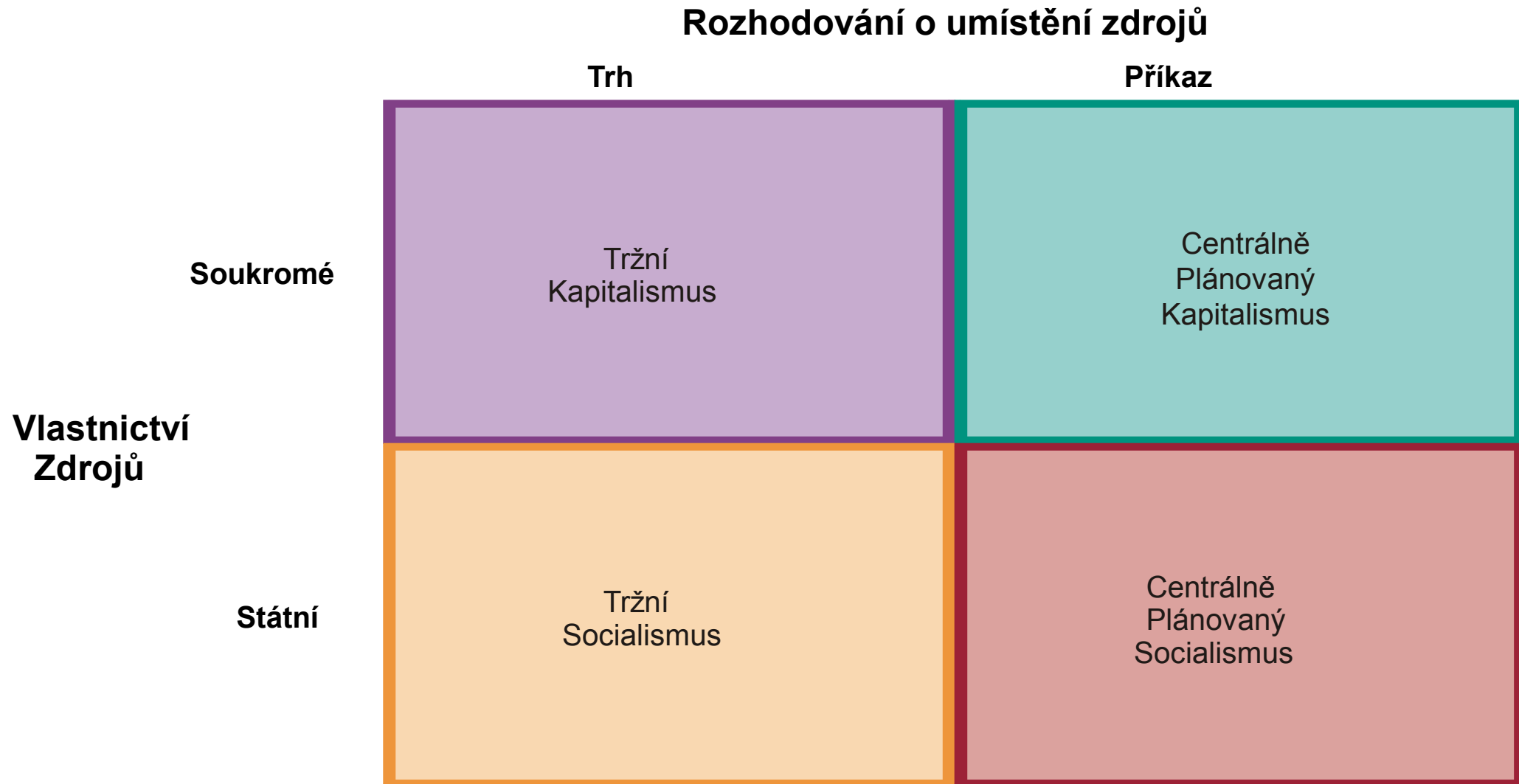
- Kapitalismus – systém, kde vlastníci výrobních prostředků najímají práci k výrobě zboží za účelem dosažení zisku
- Historické příklady
 - Otrokářství
 - Feudalismus
 - Nezávislá produkce
 - Darovací ekonomika
 - Centrální plánování aj.

Kapitalismus a soukromé vlastnictví

Zdroj: The Core Team (2015) The Economy

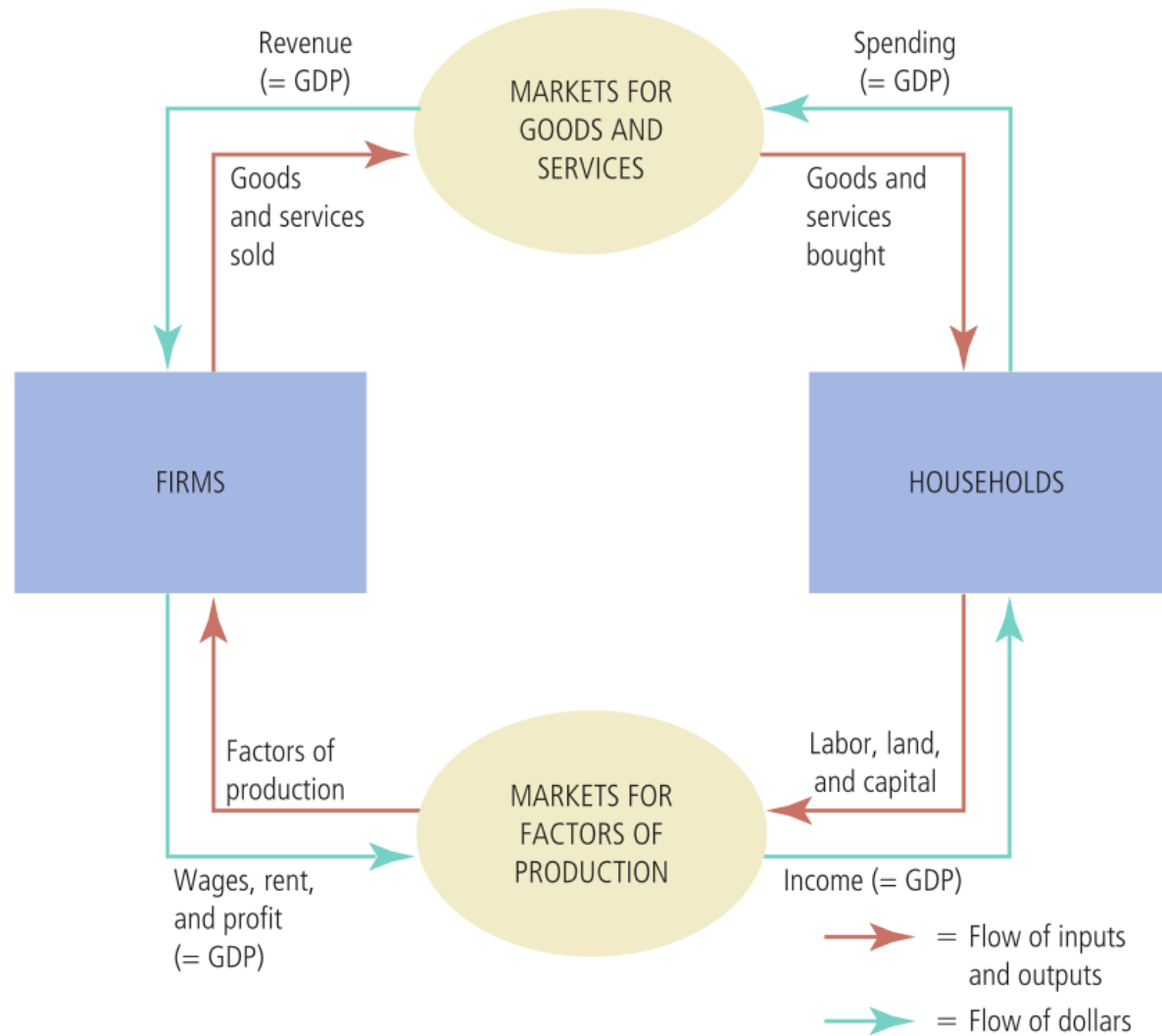
Alternativní typy hospodářské koordinace

Měření výkonu hospodářství

- Stavová×toková veličina
- Hrubý domácí produkt – peněžní hodnota všech vyprodukovaných statků za časové období na určitém území
 - Výdajová metoda
 - Příjmová metoda
 - Přidaná hodnota
- Složení HDP: $Y=C + I + G + NX$
- Pro hospodářství jako celek platí **příjmy = výdaje**
- Nominální × reálný HDP
- Problémy s HDP
 - Neměří vše
 - Kvalita produkce
 - Subjektivní pocit štěstí

Kruhové schéma ekonomiky

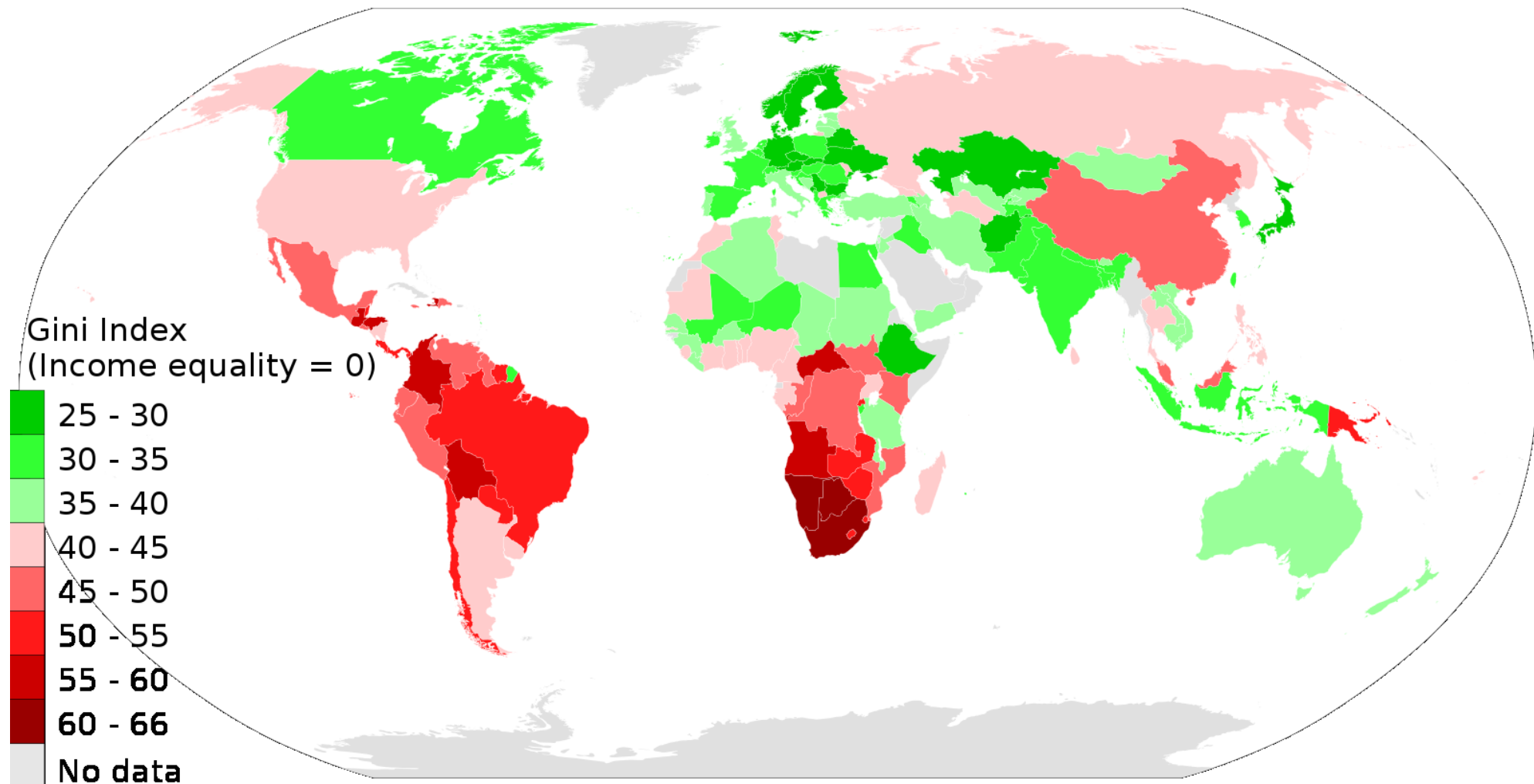

Zdroj: Mankiw (2015)

Další ekonomické veličiny

- Srovnávání bohatství států
 - Absolutní ekonomická síla
 - HDP na obyvatele
- Srovnání podle kurzu × parita kupní síly (ppp)
- Alternativy – HNP, HDI
- Nerovnost
 - Absolutní × relativní chudoba
 - Gini koeficient
- Nezaměstnanost
- Inflace

Gini koeficient ve světě

Zdroj: M Tracy Hunter